

- 1.** Kui maailma kõige kristlikum riik on Vatikan, mille elanikest määratleb kristlastena end 100%, siis **milline maailma riikidest on kõige budistlikum?** Budistide hulk ulatub seal 97%. Riiki valitseb kuningas Norodom Sihamoni, kelle kooliaastad möödusid Tšehhoslovakkias. Ta on lõpetanud Praha Muusikaakadeemia.
- 2.** Vähe on poliitikuid, keda tunneme hüüdnime järgi. **Mis on Zuzu perekonnanimi?** Ta on ajakirja „Anne ja Stiil“ Aasta naine 2016 ja aastast 2017 ühe Eesti erakonna juht. Viimastel kohalike omavalitsuste valimistel sai ta ise 662 ja tema erakond 4669 (0,8%) häält, vaatamata valimislubadusele (ravi)kanep legaliseerida.
- 3.** Tema isa kohta ütleb isegi kõiketeadja Wikipedia „ebaselge etnilise päritoluga, võis olla venelane, mordvalane, tšuvašš või kalmõkk“. Tema ema vanemad olid juudi arst Israel Blank ja saksa-rootsi juurtega Anna Grosschopf. **Kes on see maailma ajaloos oluline isik, kes ise valdas kolme võõrkeelt?** Talle on viimase saja aasta jooksul püstitatud vähemalt 16000 ausammast, neist umbkaudu 8000 on tänapäeval maailmas alles.
- 4.** Seda kondiitritoodet serveeriti esmakordselt Helsingis 1814. aastal, kui Venemaa keiser Soomet külastas. Kook koosneb kahest liivataigna kihist, mille vahel on vaarikamoos. Pealt on kook kaetud suhkruglasuuriga. **Millist nime see magus toode kannab?** Vastamisel on abi sellest, kui teate, kes oli Venemaa keiser aastal 1814.
- 5.** Sellele riigijuhile on kõige rohkem elu kallale kiputud – teadaolevalt 638 korda. Mees ise naeris selle üle ja ütles, et kui atentaadikatsetest pääsemine oleks olümpiaala, oleks ta ülekaalukas olümpiavõitja. Ta suri 2016. aastal 90-aastaselt loomulikku surma. **Kes?**

6. Kes on pildil (vasakul) 1987. aastal oma tollase abikaasaga? Ja mis linnas nad poseerivad? Kumbki õige vastus annab 1 punkti.

7. 2001. aastal valminud film *Black Hawk Down* („Allatulistatud Black Hawk“) jutustab ühest USA armee lähiajaloo häbitavaimast kaotusest. 3.-4. oktoobril 1993 tulistasid mässulised alla 2 USA helikopterit ja tapsid järgnenud lahingus 19 eriväelast. Selle järel tõmbas USA oma väed sellest riigist välja. **Millises Aafrika riigis need sündmused toimusid?**

8. Mis riigi pealinna kolib Londonist Brexiti lõppedes Euroopa Ravimiamet? Selle otsustas Matti Maasika Brüsselis võetud loos möödunud nädalal. Tänavustel valimistel said seal Euroopa Liidu vastased üsna tuntavalt lüüa. Riigi varasemast ajaloost olgu meenutatud 80 aastat (1568-1648) kestnud vabadussõda, mis lõppes Münsteri rahuga. Turbulentse Napoleoni ajastu lõppedes sai kunagisest vabariigist kuningriik.

9. 2017. aasta sügisel korraldasid kaks esialgu veel omariikluseta rahvast nädalase vahega (24. sept. ja 1. okt.) iseseisvusreferendumi. Katalooniast on olnud palju juttu, nii et palun **nimetage see teine rahvas**. Näete nende rahvuslippu.

10. Mis aasta?

- iseseisvusid Mosambiik, Angola, Cabo Verde, Komoorid, Paapua-Uus-Ginea, Surinam. Iseseisvuse kuulutasid välja ka Ida-Timor ja Põhja-Küprose Türgi Vabariik, kuid esimene okupeeriti samal aastal Indoneesia poolt, teine pole aga siiani rahvusvaheliselt tunnustatud;
- lõppes Vietnami sõda;
- Eetrisse läksid esimesed eestikeelsed Vaba Euroopa saated;
- Turule tuli Volkswagen Golf;
- Sündisid Mailis Reps, Janika Sillamaa, Markko Martin;
- Surid Paul Keres, Georg Ots, Dmitri Šostakovitš.

11. Näete kahte pilti ühest Euroopa pealinnast, kuid see pole Tallinn. **Millises linnas asuvad nähtavad ehitised?**

12. Eesti põhja- ja läänepoolseim saar (Vaindloo ja Nootamaa) peaksid tublil mälumänguril selged olema. **Milline on Eesti idapoolseim saar?** Saarel on kaks nime – eestipärane (kuid mitteametlik) ja rootsipärane (kuid ametlik). Saate 2 punkti ükskõik kumma eest. Viimane nimi on tuntum, tänu saarele 1857. aastal rajatud vabrikule.

13. Gilgit-Baltistani piirkonnal pole Baltimaadega mingit pistmist. Seal asub 8126 meetri kõrgune Nanga Parbati ehk Diamiri mägi, maailmas kõrguselt 9. mäetipp, nimetatud ka "*killer mountain*", tänu arvukatele mäe vallutamisel hukkunud alpinistidele. **Mis riigile kuulub Baltistan?** Täpsustuseks olgu öeldud, et naaberriik seda sugugi ei tunnista ja loeb Baltistani endale kuuluvaks. Vastuseks kirjutage palun üheainsa riigi nimi. Kui pakute riiki, kes Baltistani praeguseks on kaotanud, saate 1 punkti.

14. Millist hispaaniapärase nime kannab see **lambatõug?** Hispaaniasse toodi nad XIV sajandil Põhja-Aafrikast, praeguseks on nad levinud üle maailma, eriti Austraalias ja Uus-Meremaal. Nende vill on hinnaline, neid peetaksegi peamiselt villakasvatuseks, mitte lihaloomadena. Kunstnik Murillo on seda sorti lammast kujutanud koos Jeesuslapsel.

15. Oleme harjunud suurteks koloniaalimpeeriumiteks pidama Suurbritanniat ja Prantsusmaad, kaugemast minevikust ka Hispaaniat ja Portugali. Aga veel XX sajandi algul ületasid ühe Euroopa riigi valdused emamaa pindala viiekordselt. Tänapäeva riikidest kuulusid sellele riigile Tansaania, Rwanda ja Burundi (tolleaegse nimega *** Ida-Aafrika, kus tärnide asemelekaib küsitava riigi nimi); Togo ja Kamerun (*** Lääne-Aafrika); Namibia (*** Edela-Aafrika); Uus-Ginea ja hulk Vaikse ookeani saari (Saalomoni saared, Nauru, Mikroneesia, Samoa). **Milline riik?**

- 16.** Millise looma nimetus pärineb powhatanikeelsest sõnast, mis tähendab tõlkes „valge koer“ või „valge loom“? Nad elavad üksnes läänepoolkeral ning nende nime kandvasse sugukonda kuulub vähemalt 19 perekonda ja 103 liiki. Veidi vähem kui 10 aastat tagasi oli maailmas tuntuimaks selle loomaliigi isendiks Leipzigi loomaaias elanud kõõrdsilmne Heidi.

- 17.** Rail Balticu ehitamine kütab kirgi, viimasest suuremast raudtee-ehitusest Eestis on möödas juba ligi 90 aastat. 1931. aastal valmis 87-kilomeetrine laiarööpmeline raudteelõik, mis ühendas 2 Eesti maakonnakeskust. Elroni porgandid liiguvad sel liinil tänapäevalgi, aga mitte täies pikkuses. Mõned tänapäeva jaamad sellel liinil: Kirs, Kiidjärve, Orava, Rebase, Piusa. **Millised linnad?**

- 18.** Pildil on taim, millel on mitu nime: *romanesco*, romaani *** jne. Tegemist on ühe Eestiski laialt levinud taime hübriidse teisendiga. **Mis taime hübriid?**

- 19.** Maailma kõige lõunapoolsem selline objekt on Buenos Aireses asuv Plaza de los Virreyes, kõige põhjapoolsem Helsingis asuv Mellunmäki. Eestis pole neid ühtegi ega tõenäoliselt lähitulevikus ka tule. Londonis seevastu, kus nad 1863. aastal esimesena maailmas rajati, on neid vikipeedia andmetel praeguseks kokku 273. **Millega on tegemist?**

- 20.** *Mola mola* on ookeanide suurim luukala (vaalad on imetajad ja haid on kõhrkalad). Inglise keeles on ta nimetatud ühe, itaalia, saksa, eesti ja paljudes teistes keeltes aga hoopis teise taevakeha järgi. Vene keeles kasutatakse mõlemat varianti. **Mis kala?** Võite vastata eesti, saksa, inglise või vene keeles.

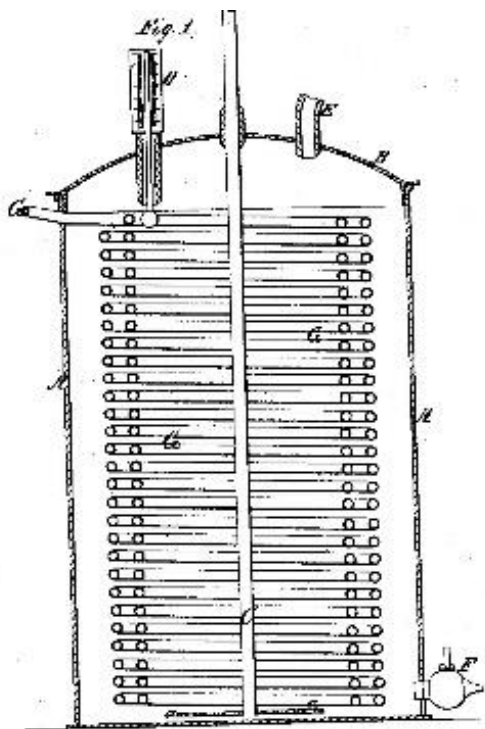

- 21.** Vasakpoolsel pildil on juba miljardäride kategooriasse kuuluv 41-aastane Travis Kalanick, parempoolsel pildil aga sinna pürgiv, 23-aastane mullune Eesti Aasta noor ettevõtja Markus Villig. Nende loodud firmad pakuvad põhimõtteliselt ühte ja sama teenust ja on Eesti turul omavahel kõige teravamateks konkurentideks. **Milliste firmade loojad on vastavalt Kalanick ja Villig?**

- 22.** Kergejõustikus juhtub harva, et maailmarekordit parandatakse 7%. Kuid nii juhtus 1968. aastal, kui norralane Arne Tvervaag purustas aastast 1904 Ray Ewry nimel püsinud rekordi 3.47 ja kehtestas järgmiseks 47 aastaks rekordinumbriteks 3.71. **Millise üksikalaga on tegemist?** Olete vast kõik seda ka ise proovinud. Olümpiamängudel võisteldi sel alal viimati 1912. aastal.

- 23.** Pildil on seade, mille paneb käima teatud aine. Selle aine leiutamise eest sai üks tuntud leiutaja ja ettevõtja novembris 1867 patendi. Leiutamine ei läinud kergelt, muuhulgas kaotas selle käigus elu leiutaja vend Emil. Leiutaja sai aga küsitava aine tootmisega rikkaks ja see rikkus on kasvanud tänapäevani. **Nimetage aine, mis selle seadme käivitab.**

- 24.** 1923. aastal pandi NSV Liidus alus spordivõistlustele, millest algselt (1928 ja 1931) plaaniti „vastu-Olümpiamänge“. Aastatel 1956-1991 oli osavõtt ette nähtud „NSV Liidu rahvastele“ (oli ka erandeid, näiteks 1979 võisid kergejõustikuvõistlustel osaleda soovijad ka välisriikidest). Oma koondisega olid väljas kõik liiduvabariigid, Moskva ja Leningradi linn. Kavas oli enamik olümpiaprogrammi kuuluvaid spordialasid, lisaks mitmeid NSV Liidus populaarseid alasid, nagu kurnimäng, male, sambo. Võistlused said nime ühe antiikkangelase järgi, kes oli Nõukogudemaal populaarne, nii on tema järgi tänaseni nimetatud mitmed spordiklubid. **Millist nime need võistlused kandsid?** Võite vastata ka kangelase nime.

- 25.** Millise olümpiaala Euroopa meistriteks on tulnud järgmised sportlased: Li Jiao, Wu Jiaduo, Wang Zengyi (pildil), Tan Ruiwu, Liu Jia, Han Ying, Shan Xiaona...?

26. Kõige rohkem on Eesti meeste jalgpallikoondis mänginud mõistagi lähinaabritega – Läti, Leedu, Soome ja Rootsi (vastavalt 54, 47, 31 ja 16 korda). **Milline riik on selles loetelus 5. kohal?** Eesti on selle riigiga mänginud 12 korda ja võitnud kõik matšid.

27. Nimetage Kesk-Ameerika riik, mille jalgpallivõistkond sõidab tuleval suvel esimest korda MM finaaltourniirile. Riigi tänaseni ainsaks olümpiavõitjaks on Irving Saladino (pildil), kes 2008. aastal võitis 8.34-ga meeste kaugushüppe. Riigil läheb ka muidu hästi, majanduskasv on 2010ndail olnud Ladina-Ameerikas üks kiiremaid, viimased 4 presidenti on vahetunud demokraatlikul teel.

28. Kuigi meetermöödustik pärineb juba aastast 1791, kasutatakse ühes tööstusharus siiani laialdaselt keskajast pärinevaid mähmõõte, millest peamise väärtus on 159 liitrit. **Milline tööstusharu ja milline mõõtühik?** Eestis see tööstusharu puudub, kuigi omal ajal seda luua üritati.

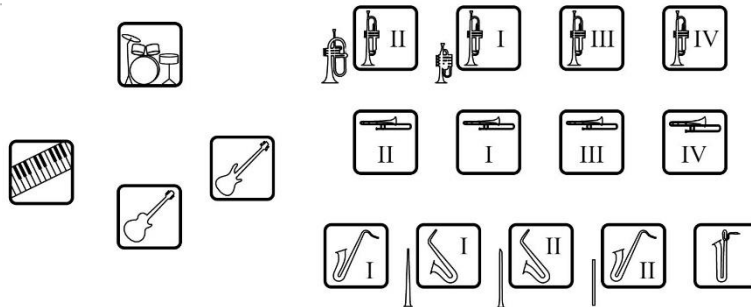

29. Ühe teatud valdkonna (teenuse) turust kuulub Hiinas 76% firmale Baidu. Üle maailma on Baidu 4. kohal. **Nimetage firma,** kellele sellel turul kuulub üle maailma esikoht (turuosa 91%, Eestis 95%).

30. Number 25 on võitnud mängijana viis NBA meistrisõrmust ja lisanud viimastel aastatel treenerina veel kaks. Number 7 on aga üks perspektiivikas Eesti noorkorvpallur, mängumees juba teist põlve. Tema isa on aastaid mänginud Eesti koondises, ja samuti ikka number 7 all. **Milline ühine nimi neid seob?** Ühele on see perekonna- ja teisele eesnimi. Kui vastate number 7 perekonnanime, saate 1 punkti.

- 31.** Kuidas nimetakse sellist muusikakollektiivi? Nad said hoo sisse 1920ndate USAs, nendega seostub eriti swingmuusika võidukäik. Nad on levinud tänapäevalgi, näiteks *Estonian Dream* *** Siim Aimla juhatusel. Kõrvalolev pilt on näide tavalisest *** koosseisust.

- 32.** Kes on see tuntud meelelahutaja, kes 2017. aasta sügisest on teleekraanidel mõnevõrra tõsisemas rollis?

- 33.** 1903. aastal valminud filmi *The Great Train Robbery* („Suur rongirööv“) peetakse ühe filmižanri teerajajaks. Kuigi seda žanri seostatakse peamiselt Ameerika Ühendriikidega, on samasse žanri kuuluvaid filme tehtud ka Mehhikos, Itaalias, Saksamaal, Indias ja mujalgi. **Milline žanr?**

- 34.** Nimetage eesti teatri **Grand Old Lady**. Pildil on ta oma esimeses filmirollis, 1955. aastal esilinastunud „Andruse õnnes“. 62 aastat hiljem osales ta oma seni viimases esietenduses, Uku Uusbergi lvastatud „Ivanovis“.

- 35.** Kuidas nimetatakse põhjamaade muinasmütoloogias suurt lahingut, kus hukuvad kõik tähtsad jumalad ja mille järel saabub maailmalõpp? Vihjeks olgu üks filmikaader.

36. Pildil on Marakratt Mait „Estonias“ 2004. aastal etendunud laulumängus „Suur Munamägi“. Helgi Sallo mängis samas etenduses Põrsas Palli, Sirje Puura – Jänes Jassi. 2009. aastst tegutseb noormees bändis „Põhja Konn“, tänavu aga on tuntuks saanud mitme ettevõtmisega. Meenutagem näiteks Alo Mattiiseni seatud laulu „Isamaa ilu hoieldes“. Kes on pildil?

37. Millist nime kandis esimene allveelaev, mis jõudis jää alt põhjapoolusele? Sama nime kandis ka allveelaev, mis jõudis jää alt lõunapoolusele. Kuna selline retk on päriselus üsna raske, ütleme vihjeks, et see toimus raamatu lehekülgedel.

38. Pildil on ühe kuulsa kunstniku maali all tema hauapaik. Käesoleval aastal kougiti aga kohtu otsusel haud lahti ja kaevati kunstniku säilmed sealt välja, tuvastamaks kas naisterahvas, kes väitis end senini lastetuna teatud kunstniku tütar olevat, rääkis tõtt. Millise 28 aastat tagasi surnud kunstniku säilmed tänavu isaduse tuvastamiseks üles kaevati?

39. See briti laulja pälvis 2017. aastal kolm kõige tähtsamat Grammy't, korrates sellega oma 2012. aasta saavutust. Ta on välja andnud kolm stuudioalbumit, mis kannavad numbreid 19, 21 ja 25 – viidates laulja vanusele iga albumiga tööd alustades. Kellest on jutt?

40. Alan Moore'i ja Kevin O'Neill'i samanimelise koomiksi põhjal 2003. aastal valminud filmis „Liiga“ („The League of Extraordinary Gentleman“) moodustavad ühise lõõgijõu paljud 19. sajandi raamatute kangelased. Allan Quatermaini, Kapten Nemo, Tom Sawyeri, Dorian Gray ning Edward Hyde'i päritoluraamatud on ilmselt kõigile hästi teada. Millisest 1897. aastal ilmavalgust näinud teosest pärineb aga ainus jõuku kuulunud naisliige Mina Harker? Selle teose nimikangelase kuju on inspireeritud ühest XV sajandi Valahhia kurja kuulsusega vürstist.

- 41.** Keda oli kujutatud viimasel Prantsusmaa 200-frangisel rahatähel? Näete fragmente rahatähe esi- ja tagaküljelt.

- 42.** 1922. aastal lepidi Rahvusvahelise Astronoomiaühingu istungil kokku, et Maale paistev tähistaevas jaguneb kindla arvu tähtkujude vahel. Lepiti kokku ka tähtkujude nimedes. Juhuslikult langeb tähtkujude arv kokku standardse klaveri klahvide arvuga. Sama arv on raadiumi järjekorranumbriks Mendelejevi tabelis. **Nimetage see kahekohaline number.**

- 43.** Saarte Mängud on spordivõistlus, millel osalevad iseseisvust mitte omavad väikesaared ja saarestikud (näiteks Saaremaa, Gotland, Bermuuda saared). Kuid pindalalt suurim Saarte Mängudel osalev saar ületab järgmist (Falklandi saari) 178-kordselt. **Nimetage see saar, mille elanike arv jääb siiski alla 60000.**

- 44.** Kuigi maailmas olid nad olemas juba oluliselt varem, alustati Hiinas nende tootmisega 1951. aastal. Täna seks tuleb Hiinast juba üle poole nende maailmatoodangust, populaarseimateks brändideks on Lifan, Loncin, Zongshen, Jialing ja Qingqi. Enamiku nende brändide kodulinnaks on Chongqing, mida võibki pidada nende tootmise pealinnaks maailmas. Nende arv kasvab sealkandis väga kiiresti: kui 2009. aastal oli selline olemas viiendikul Hiina perekondadest, siis kuus aastat hiljem juba ligi pooltel. Kohata võib neid ka Eestis, kuid oluliselt väiksemas mahus ja teiste brändinimedega all. Ja kui Eestis võib vabalt ka ilma nendeta hakkama saada, siis suurt osa maailmast on ilma nendeta raske ette kujutada. **Millest on jutt?**

- 45.** See kaader on pärit ühest 20 aastat tagasi sündinud arvutimängust. **Millisest?**

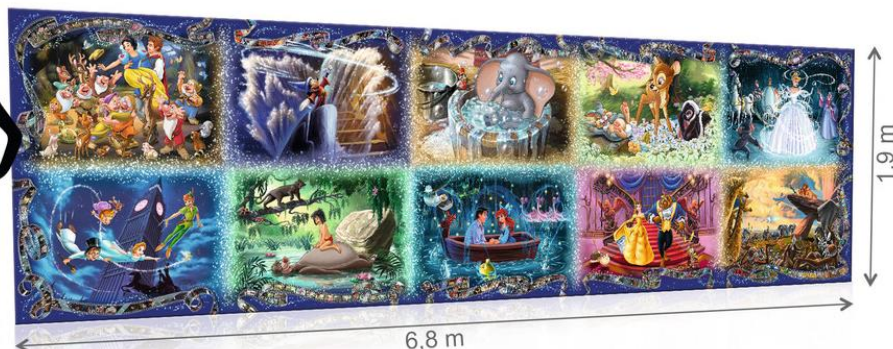

46. Selle objekti puhul on tegemist maailma suurima ***-ga.

Küsimine:

- millega on tegemist?

- millises Saksamaa firmas see on valmistatud? Tegemist on selle valdkonna tuntuima ettevõttega, mis kannab oma asupaigalinna nime.

47. Millise hüüdnime all tunti aastatel 1911-2017 elanud Evald Roomat? Tema ettevõtlustegevuse algust 1932. aasta Tartu laulupeo ajal võib pidada ühe tootmisharu alguseks Eestis. Ta tegeles sama äriiga veel 100-aastaselt, 2011. aasta suvel Melliste laadal. Tootmisharu õige vastus annab punkti.

48. Millise elukutse esindajaks on koomiksimaaailmast tuntud Asterixi külas Fulliautomatix – oma varasemalt sama ametit pidanud isa Semiautomatix'i järglane? Eestis on üheks nende kuulsamaks kolleegiks olnud Andrus Kivirähki loodud vabadusvõitleja Ivan Orav.

49. Millise organisatsiooni logo? See kuulub 2000. aastal asutatud MTÜ-le. Embleemi koos MTÜ nime ja telefoninumbriga (6 522 522) võib näha Eesti linnades ringi liikudes.

50. Kuidas nimetatakse evengi keeles tarka ehk teadjat inimest? See evenkidelt (tunguusidelt) pärit sõna tähistab paljudes keeltes inimest, kes transiseisundis on võimeline kõnelema vaimudega. Et end sellesse seisundisse viia, pöristatakse trumme, süüakse hallutsinogeenseid seeni ja taimi jne. Seesama sõna on Lennart Meri viimase, 1997. aastal valminud filmi pealkirjaks.

1. Kambodža
2. Izmailova
3. Vladimir Iljitš Lenin
4. aleksandrikook
5. Fidel Castro
6. Donald Trump, Leningrad (ehk SPb)
7. Somaalia
8. Holland
9. kurdid
10. 1975 (1 punkt: 1974-1976)
11. Vilnius
12. Kreenholm (Varesesaar)
13. Pakistan (India – 1 punkt)
14. meriino
15. Saksamaa
16. opossum ehk kukkurrott
17. Tartu – Petseri
18. lillkapsas, sobib ka kapsas
19. metroojaamad
20. kuukala, sun fish, Mondfisch, луна-рыба
21. Uber, Taxify
22. hoota kaugushüpe (1 punkt: kaugushüpe)
23. dünamiiit
24. spartakiaad ehk Spartacus
25. lauatennis
26. Andorra

27. Panama
28. naftatööstus, barrel või gallon
29. Google
30. Steve Kerr ja Kerr Kriisa
31. bigbänd (Big Band)
32. Piret Järvis
33. vestern
34. Ita Ever
35. Ragnarök
36. Valter Soosalu
37. Nautilus
38. Salvador Dali
39. Adele
40. Dracula
41. Gustave Eiffel
42. 88 (80...96 – 1 punkt; see on ka viigilahutus)
43. Gröönimaa
44. mootorratas
45. Grand Theft Auto
46. puzzle, Ravensburger
47. onu Eskimo, jäätisetootmine
48. sepp
49. Naabrivalve
50. šamaan

Küsimused: Sven Oidjärv, Illar Tõnisson, Aare Olander, Indrek Salis

